

Eco i mystikens slöjor

För att uttala sig om vad *Focaults pendel* egentligen handlar om bör man förmodligen vara professor i semiotik, precis som dess författare **Umberto Eco**.

Här presenterar han historien om några förlagsredaktörer som måste ge ut en serie böcker om ockultism. Snart märker de hur enkelspåriga och förutsägbara alla manus om mystiska sällskap, hemlig visdom, uråldrig kunskap med mera som strömmar in egentligen är.

Så redaktörerna börjar fantisera ihop något ännu galnare, något verkligt *originellt* tokigt (det påminner om den där Monty Python-sketchen där några äldre herrar börjar bräcka varandra med hur svår deras barndom). Redaktörerna ljuger ihop en helt omskriven världshistoria, där ingenting är vad det egentligen synas vara och allt, från Shakespeare till Hitler, har en fördold mening, en plats i en mångtusenårig, världsomspännande plan, som naturligtvis syftar till världsherravälde.

Men skämtet, den påhittade Planen, tycks vara – eller bli – verklighet. Och förlagsredaktörerna blir jagat byte i en thrillerintrig.

Handlar det om ockultism? Eller är ockultismen bara ytterligare än symbol för något annat, ett ännu djupare skikt? I en intervju har Eco sagt att den handlar om vådan av övertolkning, och att han lika gärna hade kunnat skriva om t.ex. fysiker.

Vänstern blev ockult

Precis som i "Rosens namn" retas Eco med oss genom otaliga citat och reproduktioner från gamla böcker som det är osäkert huruvida de verkligen existerar. Här finns texter tryckta med hebreiska bokstäver, naturligtvis utan översättning...

Till samma höjder som "Rosens namn" når dock inte Umberto Eco upp i "Focaults pendel". Thrillerhistorien är helt enkelt inte lika spännande. Inramningen – ockultismen och parapsykologin – blir ganska påfrestande i längden. Det pratas oerhört mycket. Personteckningen blir plattare, när det handlar om nutidsmänniskor.

Boken känns också i längsta laget. Eco förmår inte håll uppe spänningen i alla 650 sidorna. Några hundra sidor kortare hade förmodligen varit bättre. Här finns t ex en utvikning till Brasilien, som känns väldigt lång.

Eco får dock tillfälle till en hel del roliga och bitska observationer om hur hela demonstrationståg från studentrevoltens dagar tycks ha svängt av från marschvägen och vällt in i de ockulta bokhandlarna. Ockultism, de besviknas ersättning för politik. En annan höjdpunkt är tolkningen av en bil som mystisk metafor.

I rollen som Occams rakkniv uppträder berättarens fru. Hon sveper undan dimslöjor med glasklar logik, som när hon förklarar för berättaren hur varje tänkbar siffra kan förklaras som 'helig'. I övrigt är hon en kliché utan eget liv, knappt ens en konturteckning.

För den som lärt något om ockultism finns här en rad dolda vitsar. I boken finns t.ex. de tre mediala bröderna Fox – i verkligheten fanns ju de tre systrarna Fox. En av figurerna heter **Olcott**, ett namn som går igen från den teosofiska rörelsens grundare.

Men det som finns av sådana vitsar och eleganta satiriska inlägg räcker inte riktigt för att lyfta boken.

Om jag nu inte totalt missförstått vad det hela handlade om?

–Jonas Söderström